

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Assar og Mirjam

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Assar og Mirjam", i Goldschmidt, M. A.: *M. Goldschmidts Poetiske Skrifter*, udg. af A. Goldschmidt, 1896-98, s. 158. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt11tom-shoot-workid55388/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: M. Goldschmidts Poetiske Skrifter

IX

Assar og Mirjam.

Assar, Søn af Juda, en kraftig og nidkær Yngling, kom vandrende tilbage hen imod Modin, da saa han fra en Høj et stort Syn paa Sletten. Hist kjørte Mænd paa Stridsvogne omkap i en stor Kreds; mange Folk stode omkring og raabte højt til Vognstyrerne og de vælige Heste. Et andet Sted saas Ryttere i gyldent Harnisk, som stak med Spyd efter Ringe, og der blev slaet paa Pavker for den, der udmærkede sig. Der var paa Slettens Rand en liden Lund af Olive-træer; den var ikke tæt. I Lunden stod en nøgen Kvinde af Marmor; hendes Haar var af Guld og hendes Øjne sorte, og unge Piger dansede om hende med Blomsterkranse.

Da sagde Assar: »Vel! Det er jødiske Piger, der danse om Afguden, og det er græske Mænd, der ere i Vaaben paa vor hellige Jord og lege som i deres Hjem! Og ingen jødisk Mand gjør dem Legen farlig!«

Han gik ned ad Højen og kom til et Buskads, som naaede til en liden Bæk. Hinsides Bækken stod en græsk Hovedsmand over Hundrede, en ung Mand, og han talte til en Pige, der stod paa denne Side af Bækken, i Buskadssets Rand.

Krigeren sagde: »Du siger, at Din Gud forbyder Dig at komme over i Lunden. Hvilken mørk og uvenlig Gud de have givet Dig, skønne Barn af Juda! Han hader Din Ungdom og Livets Glæde og Roserne, som burde krænse Dit sorte Haar. Mine Guder have venligere Sind imod Menneskene. Apollon kjører hver Morgen sit herlige Spænd opad Himmelbuen og lyser Krigerne til Bedrift, Selenes blidere Fakkeltindrer om Natten for de Elskende, og dem, som i Livet have dyrket hende, giver den skønne Afrodite et evigt Liv paa sin Lyksalighedsø. Det er hendes Billedstøtte, der staar i Lunden. Naar Du giver Dig under hendes Beskyttelse, giver hun Dig til Gjengjæld en Helt til trofast Elsker, og senere vil en eller anden Gud sætte Dig, yndefulde Datter af Juda, med Dine straalende Øjne blandt Stjernerne at lyse for de Dødelige og vidne om, hvor skøn Jordens Kjærlighed er.«

Den unge Pige vilde maaske svare; men i dette Øjeblik var Assar hende nær, og hun kjendte ham, og han saa, at det var Mirjam, Rabbi Mattathia's Datter, den Kvinde, han elskede, og som var ham bestemt til Brud. Hun vendte sig og fulgte med ham; men Krigeren paa den

anden Side af Bækken raabte: »Hvad Ret har Du til at føre denne Pige bort?»

Assar svarede: »Jeg har ingen Ret.»

»Hvorfor gaar Du da med ham, hulde Judæ Datter!« raabte Krigeren.

Mirjam svarede ikke; men Assar sagde: »Fordi hun endnu ikke har opsagt Tjenesten hos sin Herre.»

»Hvem er hendes Herre?« spurgte Krigeren; »jeg kan købe Dig fri, Du skønne Barn!«

Assar svarede: »Jeg ønsker, at Du maa se ham.« *)

Da Krigeren ikke kunde komme over Bækken paa dette Sted eller i Nærheden, raabte han, medens de fjernede sig: »Sig mig Din Herres Navn!«

Assar vendte sig og svarede: »Jeg vil bede ham komme til Dig.»

En Høj unddrog dem for Krigerens Blik, og Mirjam sagde: »Assar!«

Assar svarede: »Mirjam! Jeg har aldrig elsket Dig saa højt som idag. Jeg ved ikke, om det er Velsignelse eller Forbandelse, som er i mine Aarer. Du har hørt paa Hedningens Ord.»

»Jeg hørte paa dem, fordi han talte blidt; men jeg har ikke svigtet Herren eller Dig.»

»Du har tilladt hans Ord at berøre Dit Øre og Din Sjæl.»

---

*) Den, som ser Gud, maa dø.

»Hvad skulde jeg gjøre, Assar? Han talte blidt.«

Assar standsede og sagde til sig selv: »Ja, han talte blidt. De tale blidt. Der er ogsaa blevet talt blidt til de stakkels Piger, der danse om Afguden i Lunden. Var der blevet talt haardt og truende, havde de ikke danset.«

Atter standsede han og sagde til sig selv: »Hvis de kom med Vold, vilde Rabbien dræbe hende og derpaa sig selv, eller hun vilde frivillig styrte sig fra en Klippetinde. Men hvo kan sætte Vagt til at vogte paa blide Ord?«

Tredje Gang standsede han og sagde: »O, Israel, Du kan ikke taale blide Ord!«

Mirjam troede, at han mistænkte hende, og hun standsede og sagde: »Jeg er en Rabbis Datter!«

Assar svarede: »O, Mirjam, jeg er Assar, og jeg vil være mine egne Gjerningers Søn.«

»For Guds Skyld,« udbrød Mirjam, »opsøg ikke hin Kriger og yp ikke Kiv med ham! Han vil dræbe Dig eller lade Dig kaste i Fængsel. Der er Ulykke nok over Israel! De Fremmede ere i vore Stæder. Lader os bøje Hovedet og vente, hvad den almægtige Gud tilskikker os, men ikke udfordre! Assar, jeg maatte dø, hvis der tilstødte Dig Noget!«

»Og hvad maatte jeg, hvis der tilstødte Dig Noget! Mit Hoved svimler! Hvor skulle vi flygte hen? Mon Din Fader og Dine Brødre ville flygte til de vilde Bjerge?«

»De have talt om Saadant. Men der er Intet at flygte til og heller Intet ret at flygte for; thi Hedningen tager vel Gods og Guld, men er dog blid dennegang.«

Assar svarede: »O, ja, han er blid; næsten havde jeg glemt det. — Mirjam, hvis jeg gaar bort, vil Du da tro og vedblive at tro, at jeg gaar Guds Ærinde?«

»Assar, et mørkt Blik af Dig er mig kjærere end Hedningens blideste, og et Ord af Dig er mig sikrere end Vidner. Men gaa ikke fra mig! Bliv og beskyt mig!«

»Jeg gaar for at beskytte Dig! Jeg gaar til Højden og til Dybet for at kalde Israels Gud frem. Vent hans Komme!«

Assar gik til Kongen, Antiokhos Epifanes, bøjede sig for ham og sagde: »Gid Verdens Herre styre Dine Fjed!«

Kongen saa paa ham med Velbehag og spurgte om hans Navn, hvortil Assar svarede, at han var en Mand af Juda Stamme.

Kongen sagde: »Faa af Dine Landsmænd komme at tjene mig.«

Assar svarede: »Hvis Du tillader Din Tjener et dristigt Ord, Konge, saa er Skylden Din.«

Og da Kongen forundret spurgte, hvorledes

dette kunde være, svarede Assar: »Fordi Du er for mild, Herre.«

Kongen vendte sig til sin Raadgiver og sagde med Latter: »Da vi toge Tempelskatten i Jerusalem, fandt de det strengt nok.«

»O, Konge,« svarede Assar, »Sølv og Guld og ædle Stene kunne gjenerhverves, og Jøderne vide det; men Du lader dem beholde det, som ikke kan gjenerhverves, naar det engang er tabt.«

Kongen spurgte begærlig: »Hvad er det?« og Assar svarede: »Jøderne have en Gud, som er saare mægtig, men ogsaa meget nidkjær. Han har altid efter tunge Dage hjulpet dem, naar de blot holdt fast ved ham og ikke tilbad andre Guder; thi dette kan hans Skinsyge ikke taale. Naar de gjøre dette, forlader han dem. Men Du, o Konge, Du tager deres Sølv og Guld og Kleodier, men lader dem beholde den Gud, der kan give dem Alt igjen. Dette vide de, og derfor smile de i Stilhed ad Dig og vente, at Du skal blive kastet overende af Ham, og da ville de rejse sig som Hans Stridsmænd og forfølge Dine Mænd.«

Kongen blegnede; thi han erindrede sit Nederlag i Ægypten, og han frygtede, at hvis Fjenderne fulgte efter ham, skulde de finde Bistand hos Jøderne, og han sagde: »Hvad skulle vi da gjøre?«

Assar svarede: »Hvis Du tillader Din Tjener et ydmygt Raad, da skal Du fare frem med Strengthed og forbyde dem at bede til den Gud,

de kalde Jehova, men paabyde dem at ofre til Dine Guder.«

Kongens Raadgiver saa paa Assar og spurgte: »Har Du ofret til vore Guder?»

Assar svarede: »Jeg er rede.«

De førte ham ind til et Offeralter, og paa Vejen dertil sagde Assar: »Herre, almægtige Gud! Du, som ser ind i Hjertet og ikke paa Haandens Gjerning alene, vær mit Vidne! Der staar skrevet: Og det skal ske paa den samme Tid, at jeg vil udrydde Afgudernes Navn af Landet, og de skal ikke ihukommens ydermere, og den urene Aand vil jeg komme til at fare af Landet. Du gjøre det saa, o Herre! Amen!«

Da Offeret var bragt, blev Assar paa Kongens Bud iført Festklæder, og han fik Plads blandt Kongens Venner, og der blev sendt Bud og Befaling omkring over det hele Land overensstemmende med, hvad han havde sagt.

Ogsaa til Modin kom Kongens Sendebud, og da Rabbien havde hørt derom, gik han med sine fem Sønner til det store Bedehus og oplæste Forbandelserne over dem, som dreve Afguderi, og Velsignelserne over dem, som bleve hos Jehova. Og de, som vare forsamlede, lagde Mærke til, at Rabbis ældste Søn, Judas Makkabæus, havde et Sværd under sin Kjortel.

Og da de kom ud af Bedehuset, saa de, at der var rejst et hedensk Alter, og der var en Jøde, som ofrede, og da Rabbi Mattathias saa dette, ilede han til og greb Offerkniven og stødte

den i Jødens Bryst. Høvedsmanden over Hundrede, der stod hos, og som var den, der forhen ved Bækken havde talt til Rabbiens Datter Mirjam, vilde dræbe Rabbin; men Judas Makkabæus drog hastig sit Sværd og slog Høvedsmanden paa Halsen og fældede ham. Da stimlede Kongens Stridsmænd sammen; men Gaden var snever, og Judas Makkabæus gik sidst og værgede for Alle, indtil de ved det indbrydende Mørke havde samlet deres Kvinder og kunde flygte til Bjergene. Og da begyndte Juda Mænds Kamp mod de Makedonere, Grækere og Syrere, og de dræbte Kongens Mænd, som forfulgte dem mellem Bjergene.

Da sagde Kong Antiokhos, Tempelrøveren, til Assar: »Dette er Dit Raad!«, hvortil Assar svarede: »Nej, Konge; thi det er Dine Stridsmænds Raad, fordi de lade Opsætsige undslippe og ikke fare frem uden Barmhertighed. Thi dette maa Du vide, o Konge, at saalænge Du viser dette Folk Skaansel, er der intet Haab.«

Da udgik der skærpet Bud og Befaling om at pine og dræbe Alle, der modsatte sig Kongens Bud, og alle de af Israel, i hvem Jehova endnu levede, rejste sig da for at stride i Fællesskab med Mattathias og hans Sønner, og Mænd og Kvinder, ja Børn opflammedes til at taale Døden for Herrens og hans Lovs Skyld.

Men paa denne Tid var det, at Kong Antiokhos, Tempelskjænderen, blev ramt af sin forsmædelige Sygdom, og han sendte Bud med rige

Gaver til alle Orakler og Templer for at søge Hjælp; men der var ingen Hjælp at finde.

Da sagde han til Assar: »Engang sagde Du, at Jødernes Gud er saare mægtig; mon ikke han vilde kunne helbrede mig for min Sygdom?»

Assar svarede: »Visselig har jeg hørt fra min Barndom af, at Jødernes Gud er en mægtig Gud; men, o Konge, Du vil dog vel ikke give efter for hin haarde Slægt og forsones dens Gud?»

Kongen svarede: »Jeg vil leve! Hvorledes kan han forsones?»

Assar sagde: »Det er altfor tungt et Offer for en saa stor Konge, som Du er. Thi deres vise Mænd paastaa, at Gud har givet dem Landet til Ejendom, og Du maatte derfor ikke alene tilstede dem at dyrke deres Gud, men ogsaa drage Dine Stridsmænd bort og slutte en Pagt med dem, saa at de blot bleve skatskyldige. Men dette er Mere, end jeg kan tilraade.»

Kongen svarede: »Meget giver Mennesket for sit Liv. Tror Du, at han er en stor Gud?»

»Jeg har set et stort Bevis derpaa, Herre.»

»Hvilket er det?»

»Dette, at endog en saadan Storhed som Din ikke har kunnet maale sig med ham.»

»Det er ingen Skam at være mindre end en af de Udødelige. Gaa og bered Alt, efter hvad her er talt.»

Da beredte Assar Alt og lod Kongens Stridsmænd trække sig tilbage og tilsagde Indvaanerne

Fred og førte Kongen paa hans Vej til Jerusalem, og de kom forbi Modin.

Og fordi Kongens Smerter vare meget store, lod han sig bære ind i Bedehuset foran det Hellige og han bad til Jødernes Gud. Og Juda Mænd stode omkring ham. De stode oprejste, og han laa lavt, og de havde frelst deres Sjæle.

Men da Kongen blev baaren ud, var der en af de makkabæiske Stridsmænd, som gjenkjendte Assar og raabte: »Du har ofret til Afguden, og fra Dig ere komne de onde Raad, der have kostet dyrebart Blod! Du skal udryddes af Jorden!«

Han drog Sværdet og stødte efter ham; men Mirjam, som havde nærmet sig, kastede sig imellem med Raabet: »Han kaldte Israels Gud frem!« Og Jernet, som var tiltænkt ham, gjennebornede hende.

Da drog Assar Sværdet ud af hendes Barm og stak det i sit eget Bryst, idet han sagde: »O Israel, Du er dyr at frelse.«
